

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 356/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou, Čajakova 5, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 6T/80/2011 zo 14. decembra 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 1Tos/38/2023 z 27. apríla 2023 a im predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia a ich rozhodnutiami. Sťažovateľka navrhuje uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1Tos/38/2023 z 27. apríla 2023 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, priznať jej finančné zadostučinenie vo výške 15 000 eur a trovy právneho zastúpenia.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v pozícii obžalovanej v konaní pred Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 6T/80/2011.
3. Sťažovateľka 22. septembra 2022 požiadala o zrušenie zaistenia alebo obmedzenia finančných prostriedkov, ktoré jej boli zaistené pri domovej prehliadke 17. júna 2009 vykonanej v rodinnom

dome sťažovateľky, ktoré odôvodnila tým, že je dôchodkyňou s mesačnou dávkou vo výške 524 eur, čo jej momentálne nepostačuje ani na pokrytie základných potrieb vrátane nákladov na bývanie, preto toho času býva u svojej sestry, nemá zabezpečené svoje vlastné bývanie. Stále dochádzanie do Bratislavy na súdne pojednávania jej robí problém, pretože finančné prostriedky jej nepostačujú ani na krytie základných životných potrieb. Zároveň uviedla, že dosiaľ nebolo preukázané, že zaistené finančné prostriedky by mali pochádzať z trestnej činnosti.

4. Okresný súd v odôvodnení uznesenia č. k. 6T/80/2011 zo 14. decembra 2022 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) poukázal na to, že v danom prípade podľa jeho názoru nedošlo k zaisteniu peňažných prostriedkov na účte na základe príkazu vydaného podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku, ale tieto boli zaistené pri domovej prehliadke v hotovosti, a preto jej žiadosť posudzoval ako žiadosť o vrátenie veci podľa § 97 ods. 1 Trestného poriadku. Ďalej po zhodnotení skutkového stavu uviedol, že neboli naplnené predpoklady na vrátenie veci, a preto žiadosť zamietol s poučením, že proti predmetnému uzneseniu nie je prípustná sťažnosť. Zároveň poukázal na to, že trestné stíhanie sťažovateľky nebolo právoplatne skončené, vec sa nachádza v štádiu konania pred súdom, vo veci sú nariadené ďalšie termíny pojednávania, na ktorých sa majú vykonávať ďalšie dôkazy a až po ich vykonaní bude súd môcť rozhodnúť okrem iného o tom, či finančné prostriedky pochádzajú z trestnej činnosti alebo nie.

5. Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka sťažnosť. Krajský súd svojím rozhodnutím zamietol podanú sťažnosť, poukazujúc na jej neprípustnosť podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku a konštatujúc, že finančné prostriedky boli sťažovateľke zaistené pri domovej prehliadke, kde § 97 ods. 5 Trestného poriadku nepripúšťa podanie sťažnosti. Ďalej poukázal, že sťažovateľka nedôvodne namietala, že okresný súd nepostupoval v súlade s § 95 ods. 1 Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podľa názoru sťažovateľky boli peňažné prostriedky zaistené pri domovej prehliadke na základe § 95 ods. 1 Trestného poriadku. Z povahy tohto zákonného ustanovenia z jeho ods. 8 vyplýva, že ak predseda senátu rozhodne o zamietnutí žiadosti o zrušenie zaistenia, resp. jeho obmedzenie, proti takémuto uzneseniu je prípustná sťažnosť.

7. Sťažovateľka predovšetkým poukázala na celkovú dĺžku zaistenia peňažných prostriedkov v trvaní takmer 14 rokov. Sťažovateľka považuje závery konajúcich súdov za formalistické, tvrdiac, že súdy sa obmedzili iba na formalistické preskúmanie podmienok vydania peňažných prostriedkov, vôbec neposudzovali životnú úroveň sťažovateľky a iné skutočnosti vplývajúce na legitímnosť zadržania peňažných prostriedkov. Zároveň nevzali do úvahy ani fakt, že z vykonaného dokazovania nijakým spôsobom dosiaľ nie je možné vyvodiť záver, že zaistené finančné prostriedky vo výške 224 000 eur pochádzajú z trestnej činnosti.

8. Sťažovateľka zastáva názor, že zaistenie veci nemôže byť formou trestu a má mať dočasnú povahu, čo pri 14 rokoch trvajúcim zaistením prestáva platiť. S ohľadom na čas trvania trestného stíhania nemožno závery súdu o nevyhnutnosti skončenia dokazovania podľa sťažovateľky považovať za ústavnoprávne akceptovateľné. Zaistené peňažné prostriedky nikdy neslúžili v trestnom konaní ako dôkazy, a preto ani nemohol súd o ich prípadnom vydaní rozhodovať podľa § 97 Trestného poriadku. Nepoučením sťažovateľky o možnosti podať proti napadnutému

uznesení sťažnosť a zároveň zlou aplikáciou ustanovení Trestného poriadku vzťahujúcich sa na rozhodovanie o zrušení/obmedzení zaistenia peňažných prostriedkov súdy zasiahli aj do práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň došlo aj k porušeniu v petite ústavnej sťažnosti označených práv.

9. V okolnostiach veci je možné zhrnúť, že u sťažovateľky ide o zásah do jej vlastníckeho práva, konkrétne o zásah do užívania majetku, že tento zásah nesledoval legitímny cieľ všeobecného záujmu a že tento zásah bol predpísaný zákonom (Trestným poriadkom).

10. Pri viacročnom zaistení sa relativizuje jeho dočasná povaha, preto je potrebné s ohľadom na základné právo vlastniť majetok podrobiť ho prísnejšiemu prieskumu, ktorý zohľadní aj dĺžku trvania zaistenia. V tomto smere má potom dôležitú úlohu skutočnosť, či samotné trestné konanie prebieha bezprietahovo, vplyv priebehu trestného procesu na argumenty, na ktorých je zaistenie založené, ako aj dopad zaistenia na samotnú zaistením dotknutú osobu. Podľa názoru sťažovateľky bolo povinnosťou obidvoch súdov posúdiť závažnosť zásahu predmetného opatrenia do základných práv sťažovateľky prostredníctvom už uvedených kritérií, a tak zabezpečiť náležitú ochranu jej základného práva vlastniť majetok, resp. jej práva na ochranu majetku.

11. Paušálny odkaz na budúce vykonanie dokazovania tak, ako to uviedol okresný súd v napadnutom uznesení, predstavuje v konkrétnych okolnostiach tejto veci prílišný formalizmus, ktorý je ústavnoprávne neakceptovateľný.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľky (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia a im predchádzajúcim postupom.

13. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti nevymedzila úplne jednoznačne, či namieta postup súdu alebo aj jeho rozhodnutie, ako by sa očakávalo pri kvalifikovanom zastúpení. Zo súvisiaceho odôvodnenia je však možné vyvodiť, že k porušeniu práv malo dôjsť rozhodnutím a postupom oboch všeobecných súdov konajúcich v trestnej veci sťažovateľky pri rozhodovaní o jej žiadosti o zrušenie alebo obmedzenie odňatia peňažných prostriedkov (v hotovosti) zaistených pri domovej prehliadke 17. júna 2009 v rodinnom dome sťažovateľky. Ide o osobitnú náležitosť a odstrániteľný nedostatok. Ústavný súd nepristúpil k odstraňovaniu tohto nedostatku podľa § 56 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pretože zistil, že ústavná sťažnosť by aj v prípade doplnenia bola zaťažená ďalšími nedostatkami, ktoré svedčia o jej zjavnej neopodstatnenosti, resp. oneskorenosti.

14. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti namietala aj porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom označených porušovateľov, o čom sa však v petite ústavnej sťažnosti nenachádza zmienka. Ústavný súd posudzoval preto túto skutočnosť iba ako súčasť argumentácie sťažovateľky. Ústavný súd totiž spravidla môže rozhodnúť len o tom,

čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 207/2014, I. ÚS 471/2021), s výnimkami, ktorých uplatnenie ohraničil vo veci sp. zn. I. ÚS 514/2020. Vo veci sťažovateľky ústavný súd nezistil výnimočné okolnosti na modifikáciu sťažnostného petitu dôvodmi ústavnej sťažnosti, poukazujúc na skutočnosť, že o žiadosti sťažovateľky z 22. septembra 2022 bolo rozhodnuté okresným súdom už 14. decembra 2022 a o jej sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu bolo rozhodnuté krajským súdom 27. apríla 2023.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom:

15. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (napr. III. ÚS 406/2014)].

16. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy (ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon) a aby bolo toto rozhodovanie zároveň pokryté jej ústavne konformným výkladom a aplikáciou (napr. III. ÚS 406/2014).

17. Rámec povinností orgánov verejnej moci, proti ktorým smeruje právo na súdnu a inú právnu ochranu, upravuje čl. 2 ods. 2 ústavy zakotvujúci princíp právneho štátu – viazanosť verejnej moci právom, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každé konanie súdu, resp. iného orgánu verejnej moci, ktoré nie je v súlade so zákonom, t. j. ak orgán verejnej moci nekoná v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, protirečí príkazu ústavnej normy (napr. III. ÚS 406/2014).

18. Ústavný súd konštatuje, že explicitná právna úprava (§ 97 ods. 5 Trestného poriadku) jasne vymedzuje (v konaní o vrátení veci zaobstaranej pre potreby trestného stíhania) skupinu rozhodnutí, proti ktorým je možné riadny opravný prostriedok – sťažnosť uplatniť, len na uznesenia o vrátení alebo vydaní veci, inak nie je sťažnosť prípustná. Krajský súd, ktorý aplikoval dotknuté ustanovenia Trestného poriadku a zamietol sťažnosť sťažovateľky, konštatujúc, že sťažovateľka podala sťažnosť proti rozhodnutiu o zamietnutí vrátenia finančnej hotovosti, proti ktorému sťažnosť nie je prípustná, postupoval v plnom súlade so zákonom, ako mu to ukladá relevantná právna norma, ktorej text je dostatočne jasný. Krajský súd preto nemohol nijakým spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani do ďalších v ústavnej sťažnosti označených práv.

19. Pokiaľ sťažovateľka namietala nesprávnu aplikáciu § 97 Trestného poriadku namiesto § 95 Trestného poriadku, krajský súd jej aj na túto argumentáciu poskytol jednoznačnú a vyčerpávajúcu odpoveď, keď konštatoval, že § 95 Trestného poriadku je aplikovateľný len v prípade zaistenia

peňažných prostriedkov na účte v banke, čo nie je prípad sťažovateľky, ktorej boli peňažné prostriedky zaistené v hotovosti v jej dome počas domovej prehliadky, preto zákonný postup, ako sa domôcť ich vrátenia, upravuje § 97 Trestného poriadku. Ústavný súd považuje uvedenú argumentáciu krajského súdu za presvedčivú, bez známkov arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Okolnosť, že sťažovateľka má na posúdenie veci odlišný názor, sama osebe bez ďalšieho nemôže znamenať porušenie jej označených práv.

20. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

21. Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia všetkých označených práv postupom krajského súdu a jeho rozhodnutím ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu a jemu predchádzajúcim postupom:

22. Ústavný súd poukazuje na aktuálne platné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

23. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

24. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03, II. ÚS 2/2015, III. ÚS 90/2018).

25. Ako už bolo uvedené, sťažovateľka vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu zo 14. decembra 2022, v ktorom bola riadne poučená o neprípustnosti sťažnosti proti nemu, podala sťažnosť, ktorú uznesením z 27. apríla 2023 krajský súd zamietol (pozri body 18 a 19 tohto uznesenia).

26. Zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti je tak v prejednávanej veci potrebné vyhodnotiť so zreteľom na obsah kogentného § 124 zákona o ústavnom súde. Sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým zamietol žiadosť sťažovateľky o vrátenie finančnej hotovosti zaistenej pri domovej prehliadke, ktorú zákon nepripúšťa, nemožno považovať za riadny opravný prostriedok, ktorý by mal vplyv na nadobudnutie jeho právoplatnosti. V posudzovanej veci je tak vzhľadom na okolnosti prípadu ústavná sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zo 14. decembra 2022 doručená ústavnému súdu 14. júna 2023 podaná celkom zjavne po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, čo vylučuje ústavnoprávny prieskum uznesenia okresného súdu.

27. Ústavnému súdu preto neostávalo iné, ako ústavnú sťažnosť odmietnuť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu